

Jumalateenistus Nõos P, 06.08.23 kell 11.00, 9. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Õp 14:21–22, 25, 31; 2Kr 8:9–15

Pihikõne: 2Kr 3:17

Jutlus: Mt 25:14–30

Laulud: 329 (1–5); 368 (1–2, 3); 326 (1–3); 328 (1–5)

Sest sellega on lugu just nagu mehega, kes enne võõrsile minemist kutsus oma sulased ja andis oma varanduse nende kätte. Ühele andis ta viis talenti, teisele kaks ja kolmandale ühe, igäihele tema suutlikkust mööda, ning läks ära võõrsile. Kohe läks see, kes oli saanud viis talenti, ja kauples nendega ning sai teist viis. Nõndasamuti ka kaks talenti saanu sai teist kaks juurde. Aga kes oli saanud ühe, läks ja kaevas maasse augu ning peitis ära oma isanda raha. Pika aja pärast tuli nende sulaste isand koju ja nõudis neilt aru. Siis astus ta ette see, kes oli saanud viis talenti, lisas sellele teist viis talenti ja ütles: "Isand, sa andsid mulle viis talenti, ennäe, ma olen saanud teist viis talenti!" Ta isand lausus talle: "Tubli, sa hea ja ustav sulane, sa oled olnud ustav pisku üle, ma panen su palju üle. Mine oma isanda rõõmupeole!" Ka kaks talenti saanu ütles ta ette astudes: "Isand, sa andsid mulle kaks talenti, ennäe, ma olen saanud teist kaks talenti!" Ta isand lausus talle: "Tubli, sa hea ja ustav sulane, sa oled olnud ustav pisku üle, ma panen su palju üle. Mine oma isanda rõõmupeole!" Siis astus tema ette ka see, kes oli saanud ühe talendi, ja ütles: "Isand, ma tean, et sa oled vali mees, sa lõikad sealt, kuhu sa ei ole külvanud, ja kogud sealt, kuhu sa ei ole puistanud. Ja ma kartsin, läksin ära ja peitsin sinu talendi maa sisse. Vaata, siin on sinu oma!" Tema isand aga vastas talle: "Sa halb ja laisk sulane! Sa teadsid, et ma lõikan sealt, kuhu ma ei ole külvanud, ja kogun sealt, kuhu ma ei ole puistanud. Siis sa oleksid pidanud mu raha andma pankurite kätte, ja tulles ma oleksin saanud oma osa kätte vahekasuga. Võtke nüüd tema käest talent ära ja andke sellele, kellel on kümme talenti! Sest igäihele, kellel on, antakse, ja tal on rohkem kui küllalt, kellel aga ei ole, selle käest võetakse ära seegi, mis tal on. Ja kõlbmatu sulane heitke välja kaugemale pimedusse, seal on ulgumine ja hammaste kiristamine!"

See tähendamissõna on väga tuntud. Seda näitab juba sõna „talent“ jõudmine kõige tavalisemasse kõnekeelde ja see, et loos isikutel olnud raha vääringu nimetus on muutunud isikunimeks: „ta on tõeline talent“, „Talendijaht“.

Ka see, mida sellest Jeesuse tähendamissõnast õppida, näib seetõttu lihtne. Jumal on andnud inimesele teatud anded ehk talendid ja neid tuleb eluajal maksimaalselt rakendada, kui inimene ei taha Viimsel Kohtupäeval jääda samasugusesse rumalasse olukorda nagu too sulane, kelle talent polnud midagi sisse toonud.

Nõnda tuleb siis pingutada, et mitte sellisesse rumalasse olukorda jääda. Aga kuidas?

Mis on kõigepealt need talendid meie elus? Kas meie anne kiiresti joosta? Või meie anne käsitööd teha? Või meie vaimsed anded – kunsti ja teaduse tegemiseks?

Kõiki sarnaseid andeid võiksid inimesed küll kõnekeeles nimetada talentideks, kuid siiski pole niisugune lähenemine päriselt kooskõlas Jeesuse mõttega. Sest kõigi nimetatud ja muude annete rakendamise puhul tekib küsimus: kelle või mille jaoks me neid rakendame? Miks me arendame välja mingi ande ja töötame sel alal? Kas selleks, et palka saada või selleks, et inimkonda teenida, või mõlemaks korraga?

Jah, võib-olla. Kuid siis me ei teeni otseselt Teda, kes meile need annid on andnud – Jumalat. Ja sel juhul me olemegi nagu too kolmas sulane, kes sai oma isandalt ühe talendi, kuid ei kasutanud seda oma isanda huvides. Sest too sulane läks kohe ja peitis oma talendi maa sisse. Ning samal ajal, kui teised sulased oma talente kahekordistasid, tegeles too sulane millegi muuga.

Ei tasugi arvata, et ta istus kogu selle pika aja, mil isand võõrsil viibis, käed rüpes. Aga tema viga oli see, et ta ei kasutanud oma talenti isanda huvides. Võib-olla tegeles ta mingite oma talentidega, mida ta polnud isandalt saanud, ja kahekordistas hoopis neid?

Nõnda on oluline, et me avastaksime ja arendaksime oma elus neid andeid, millega me saame teenida Jumala riiki. On selge, et kui me oleme füüsiliselt ülitugevad rammumehed, nihutame

paigast lennuki ja leiame koha Guinnessi rekordite raamatus, siis ei teeni me veel kuidagi Jumala riiki. Aga kui me teeme sama asja ja reklaamime seda umbes nii „vägev Looja on andnud mulle tohutu jõu ning ma tahan, et kõik näeksid seda ja ülistaksid Issandat“, siis on see juba Jumala riigi teenimine.

Nõnda võib paljude talentidega Jumala riiki teenida. Õigemini ongi raske leida annet, millega seda teha ei saaks. Kristlikult saab sporti teha (nt eesti jooksja Tiidrek Nurme), ajada äri (nt eesti meediaärimees Jüri Ehasalu), teha poliitikat (Riina Solman, Varro Vooglaid), luua kunsti (Dolores Hoffmann, Jüri Arrak, Eva-Aet Jänes) ja muusikat (nt Arvo Pärt) – kui piirduda ainult eesti inimestega.

Toodud näited on pärit vastavate valdkondade tippudest, kuid talendid on meist igaühel ja me võime neid tulemuslikult kasutada ka nii, et meist ei kõnele ajakirjandus ega biograafiline leksikon. Jeesuse tähendamissõnas ütleb ju Jeesus kahele ustavale sulasele: „...sa oled olnud ustav pisku üle, ma panen su palju üle.“ Jumala ees on kõik meie teod, ka maailmakuulsate isikute saavutused, üksnes pisku. See mõte annab lootust neile, kes tunnevad, et inimesed nende talente ei märka. Ja ühtlasi peaks see mõte muutma alandlikuks neid, kes naudivad oma maailmakuulsust.

Kui jätkata mu eeltoodud mõtet talentide rakendamisest Jumala riigi teenistusse, siis muidugi on talentide hulgas olulised eelkõige need anded, mida saame kasutada otseselt koguduse teenimiseks. Rm 12:6–8 on nimetatud vaimuande koguduses: „Aga meil on meile antud armu järgi erinevaid armuande: olgu prohvetliku kuulutamise and, mida kasutatagu usu mõõtu mööda; olgu teenimine, mis toimugu teenimisametis; olgu keegi õpetaja, siis toimigu ta õpetajaametis; olgu keegi hingehoidja, siis toimigu ta hingehoidjaametis; kes teistele jagab, andku siira südamega; kes teist juhatab, olgu innukas; kes on hoolekandja, olgu oma ametis sõbralik.“

On üsna kindel, et sellised vaimuannid ei jõua reeglina mitte kunagi uudistesse, ehkki on ka erandeid, nt ema Teresa kristlik hoolekandetöö või mõni legendaarne pühak, kes jäi oma kaasaegseile meelde just mõne oma Jumala riigi teenimiseks kasutatud talendi tõttu.

Kuid koguduses saab rakendada oma igasuguseid talente, mitte ainult neid, mida nimetada otseselt vaimuandideks.

Kui alustasin oma tööd Kristuse koguduse vaimulikuna, siis oli mul kujutlus, et inimesed, kes kogudusega liituvad, peaksid saama oma andeid ja oskusi ka koguduses rakendada, sest siis nad tunnevad end koguduse keskel paremini ja kodusemalt. Kujutlesin, et kogudus on nagu Jumala riigi saatkond maa peal, kus käib elu samamoodi nagu ühes väikses linnriigis. Seal peavad olema hädavajalikud teenused: keegi nt ei tohiks koguduses nälga jääda või oma haiguse all kannatada, sest alati leidub koguduses kokkasid või arste.

Ma ei tea, kas olen oma kujutlust osanud oma teenimisajal piisavalt rakendada ja inimestele tegutsemisvõimalusi pakkuda – küllap olen liiga tihti tahtnud asju ise ära teha. Ent mõnes mõttes on see ikkagi minu ideaal, mille poole koguduses liikuda – anda inimestele koguduses võimalikult palju tegutsemisvõimalusi.

Kuid pöördugem veelkord tagasi jutluse aluseks oleva Jeesuse tähendamissõna juurde. Selles loos pälvib mh tähelepanu ka pahase isanda manitsus halvale ja laisale sulasele, mida too oleks pidanud teisiti tegema. Ta ütleb: olgu, kui ma sulle ei meeldi, siis oleksid sa oma sulasekohuse täitmiseks siiski „pidanud mu raha andma pankurite kätte, ja tulles ma oleksin saanud oma osa kätte vahekasuga“.

Isand teadis, et kõnealune sulane ei armasta teda ja tunneb tema suhtes hirmu. Muidu ta ehk polekski tolele sulasele andnud kolmest kõige väiksemat rahasummat. Kuid asjaolu, et ta siiski andis, näitab, et ta lootis ka selliselt sulaselt tegevust enda kasuks.

Kuidas aga oleks ühe talendi panka panemine toda kolmandat sulast aidanud? Võib-olla nii, et ta oleks saanud talendi panka pannud ja poleks pidanud selle pärast muretsema ning oleks saanud rahulikult oma asju ajada. Ning lõpuks oleks raha pangas ikka mingit intressi kandnud ja sellega tulu kogunud.

Kas ei võiks sellise toimimise tõlgendusena näha ristimist meie elus? Talent, mis meile on antud on meie elu – see, et me oleme üldse siia maailma sündinud, saame kasvada normaalseks inimeseks ja elada normaalse inimese elu.

Kuid Jumal annab meile ka võimaluse panna meie elu „panka“, st anda ristimise kaudu Jumala kätte. Kuid kui meid ristitakse või laseme ise end ristida Jeesuse nimesse, siis avame võimaluse, et pärast surma elame igavesti. Kui me ka, nt olles lapsena ristitud, elame terve elu Jumalast eemal, siis on meil ikkagi võimalus, et meid ei kohelda nagu toda vaest sulast kellelt võeti ära seegi, mis tal oli – tema elu – ja heideti välja kaugele pimedusse, kus on ulgumine ja hammaste kiristamine.

Jumal, kes on meile elu andnud, loodab alati, et me rakendame seda elu tema teenimiseks. Esimene märk sellest ongi ristimine, millega meie vanemad ja ristivanemad kinnitavad – või kinnitame täiskasvanuina meie ise – oma kuulumist Jumala riigile: meie elu on pandud Jumala panku tulu teenima.

Kuid teame, et inimesed võivad oma ristimise unustada ja elada kogu elu nii, nagu seda polekski toimunud. Seepärast on alati kindlam, kui elame nii nagu need Jeesuse tähendamissõna kaks head ja ustavat sulast, kes ei unustanud kunagi oma andeid Jumala heaks rakendamast ja teenisid endale antule palju lisa – võib-olla kutsusid paljusid usule. Ja innustasid paljusid, kes elasid pärast neid!

Nõnda, leidkem endas need talendid, need anded, mida saame Jumala riigi heaks rakendada ja arendagem neid hoolega. Sest „lõikust on palju, töötegijaid aga vähe“ (Mt 9:37).

Aamen.